

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Forum Competens Quæstionibus ex Universo Jure
selectis, atque ad praxin utilissimis illustratum, Seu
Tractatus Canonico-Civilis**

Friderich, Melchior

Ingolstadium, 1709

§. III. An Judex secularis cognoscere possit de possessione rei spiritualis

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61662)

administrare neglexerit, appellationi locum esse; secus simplici
solum querelæ. *arg. C. 1. de Suppl. neglig. Pralat.*

§. III.

*An Judex Secularis cognoscere possit de Possessione
Rei spiritualis.*

SUMMARIUM.

664. *Clericus etiam in causa possessoria conveniri nequit coram Ju-
dice laico.*
665. *In causa possessoria rei spiritualis admixtam habente causam
proprietas Judex laicus non est competens etiam adversus
laicum.*
666. *Nec, si agitur possessorio Adipiscendæ.*
667. *De possessorio Retinendæ & Recuperandæ dubium est.*
668. *Nec in hoc est competens Judex laicus.*
669. *Rationes assertionis afferuntur.*
670. *& trib. seqq. Solvuntur opposita.*
671. *Multò minus judicare potest laicus super causa possessionis eti-
am rei profana, si reus est Clericus.*

664. In hac celebri quæstione magnâ partium contentione
agitata advertendum est in primis, sermonem non esse, nec esse
posse de casu, quo Clericus in possessorio est reus. Convenien-
dum enim solum coram Judice suo competente seu Ecclesiastico,
certum est, ut supra de privilegio Fori Clericalis fusè est demon-
stratum. Deinde solerter distinguendum est (quod multi face-
re negligunt) possessorium *Adipiscendæ* à possessorio *Retinendæ*
& *Recuperandæ*: & causa possessoria, quæ habet admixtam ratio-
nem proprietatis, ab ea, quæ proprietatis causam admixtam non
habet, sed de nuda possessione vertitur.

665. Quando causa possessoria Rei spiritualis, v. g. Benefi-
cij, Jurispatronatûs, Decimarum, admixtam habet causam pro-
prieta-

prietatis, à solo Judice sacro expediri potest Panorm. Bart. aliique Interpp. in C. 2. de Juram. Calum. Covarr. practic. qq. c. 35. n. 1. concl. 1. ac alij communissimè. Nec existimo, aliquem dissentire. Tametsi enim Gail. L. 1. observ. 38. n. 2. Guido Papæ decis. 85. Boërius decis. 60. n. 23. ac alij, videantur tenere, causam possessoriam Rei sacre indiscriminatim pertinere ad Judicem etiam laicum, si tamen eorum verba bene ponderentur, apparebit, eos loqui de solo possessorio, & ubi causa proprietatis non concurrat. Neque loqui aliter potuere: quia possessorium judicium Rei spiritualis habens admixtam causam proprietatis minimè dici potest temporale, ut bene ait Covarr. l. c. & patet ex C. 3. de Ordin. Cognition. ac C. 7. qui filij sint legitimi, cum admixtam habeat cognitionem juris spiritualis. Neque hinc procedit ratio eorum, qui cognitionem possessionis Rei spiritualis concedunt Judici laico, quando ajunt: possessio est nudi facti; at hoc est aliquid merè temporale. Non enim nudi facti est, si etiam de proprietate, utpote quæ juris est, agitur.

666. Solus insuper Judex sacer est competens, quando agitur possessorio Adipiscendæ. Ita omnes teste Beroio l. c. & Menoch. de Recuper. possess. remed. 15. n. 235. Ratio, ut idem ait consil. 268 n. 8. manifesta est: quia juxta L. 2. §. quedam & §. seq. ff. de Jurisdic. hoc judicium annexam habet causam proprietatis, cum cognosci debeat, an, qui petit possessionem, habeat titulum, quo mitti debeat in possessionem, v. g. Beneficij, Decimarum. Unde hæc assertio est corollarium prioris, necessariâ consecutione inde fluens.

667. Igitur controversia solum esse potest de possessorio Retinendæ & Recuperandæ, quando videlicet is, qui est in possessione, in ea turbatur, vel eadem spoliatur. Hic verò complures sunt, qui cognitionem tribuunt etiam Judici laico, & communem doctrinam esse affirmat Gail. l. c. n. 2. & 4. ac praxi Camerae Imper. receptam, cum ibi in causis Decimarum, quando super possessorio lis est, citationes decernantur, & appellationes recipiantur.

668. Verùm dicendum est, Judicem laicum non esse competentem in iudicio possessorio, tametsi sit solùm de Retinenda aut Recuperanda possessione. Ita cum Anton. de Butrio, Dec. Lignan. Claro, Cravetta, Curtio Jun. ac aliorum communissima tradunt Gratian. *tom. 2. discept. forens. c. 238. à n. 4.* Sperelli *decis. 8. à n. 17.* Schrader. de Feudis *p. 10. sect. 1. n. 84.* Moneta de *Decim. c. 8. q. 1. à n. 10.* Barbosa de *Offic. Parochi c. 28. §. 4. n. 4.* ubi plurimos allegat, Emman. Gonzalez in *C. 13. de Decim. n. 4.* ubi Suarezium malè refert pro opinione contraria, Pirhing *tit. de Decim. n. 163.* Palao *tr. 10. disp. un. pun. 15. n. 8.* ubi ait, ita certissimè tenendum esse, Leander à SS. Sacram. *p. 3. Moral. tr. 6. disp. 2. q. 33.* Leüren. *p. 1. Fori Benefic. q. 497. n. 4.*

669. Ut ita sentiam, moveor I. quia *Clem. un. de causa poss. & propr. & Clem. un. de sequest. poss. & fruct.* cognitio de possessione rerum spiritualium tribuitur Judici sacro. Neque valet, quod ajunt adversarij, hinc solùm sequi, quòd is judicare de causa possessionis possit cumulativè; non verò, quòd privativè, & excluso Judice laico. Nam ex eo, quòd Jura sacra cognitionem causæ Hæresis, Simonix, Matrimonij, Jurispatronatûs &c. tribuunt Judici sacro, concedunt ipsimet, quòd illa Judici sacro privativè competat, ergo pariter ex eo, quòd possessorij spiritualis causam tribuunt Judici sacro, ritè infertur, quòd ipsi soli tribuant. II. Qui agit possessorio Recuperandæ, debet titulum saltem coloratum probare, si agitur de possessione rei spiritualis, puta Beneficij, Jurisdictionis &c. ut pluribus relatis docent Menoch. *cit. remed. 15. à n. 223. 463. 458. 466.* Peregrin. de *Fideicommiss. art. 52. n. 152.* Cravetta *consil. 258. n. 9.* Gratian. *l. c. n. 8.* Moneta *l. c. n. 13.* ac alijs. Pariter in iudicio Retinendæ ostendendus est titulus coloratus, seu coloranda est, ut loquuntur, possessio, uti tradit idem Menoch. *remed. 3. Retinendæ n. 334. & seq.* cum Imola, Osafo, ac alijs, eòsque, qui cum Panorm. asserunt, necesse non esse probari titulum, ita explicat, ut sensus sit, non esse probandum plenè & concludenter; probandum tamen esse

coloratè. An verò titulus sit coloratus, & an sufficiat, ut quis in possessione manuteneatur, vel in eandem restituatur, quæstio non meri facti, sed juris est. Atqui quæstionem juris in causa spirituali decidere nequit laicus, tametsi sit solum incidens, ut dixi *n. 637.* & fatentur Adversarij. III. Causa spiritualis, & quasi, seu spirituali annexa, tractanda est à solo Judice sacro, ut constat ex Juribus adductis *n. 614.* & tradit communis omnium DD. *in C. 2. ac 3. de Judic. & C. 3. de Ord. cognit.* Quòd autem possessorium rei spiritualis sit temporale, nullo solido niti fundamento, ait Menoch. *cit. remed. 15. n. 219.* ubi contrariæ opinionis fundamenta evertit. Afferitque Barbatia *in C. ult. de Judic.* tenendum esse pro certo, quòd propriè ac strictè quæstio possessoria rei spiritualis dicatur spiritualis. IV. Possessoria & Petitoria causa connexæ sunt, & ab eodem Judice tractandæ, ut dixi supra *n. 571.* ex *C. 1. de causa possess. & L. Nulli 10. in fin. C. de Judic.* Cùm ergo causa Petitorij tractetur à Judice sacro, tractanda pariter ab eodem est causa Possessorij. Plures alias rationes accumulans Schrader. *cit. p. 10. de Feud. sect. 1. à n. 84.* & Curt. Jun. *de Feud. p. 7. q. ult. à n. 24.*

670. Opponunt Adversarij I. Possessorium rei spiritualis non est spirituale. Verùm Glossa *in C. 2. de Juram. Calum.* quæ id asserit, communiter reprobatur, ut ajunt Aufrer. *decis. 470.* & Covart. *cit. c. 35. n. 1. §. Non oberit.* Et, si Monetæ credimus *l. c. n. 14.* nullus magni nominis Doctor id absolutè tenet, sed ad summum, possessorium rei spiritualis non esse merè spirituale, sed quasi.

671. Opponunt II. Possessio in facto consistit. Cùm ergo factum nihil spirituale contineat, poterit de eo judicare Judex secularis. Verùm quanquam possessio plurimum facti habet, ut dicitur *L. 19. ff. Ex quib. caus. major. plurimum tamen ex jure mutuatur,* ut dicitur *L. 49. ff. de acquir. possess. & vocatur jus Rei L. 31. §. 1. ff. de Action. empt. & jus possessionis L. 15. §. 35. ff. de Damno infect. L. 44. ff. de Acquir. possess. L. 10. C. eod.* Hinc à Bart. ac alijs *in L. 1. ff. eod.* definitur, quòd sit *jus insistenti Rei non prohibitæ possideri.* Licet igitur à facto pendeat, dum apprehensionem

tionem & retentionem requirit, reverâ tamen in jure consistit, cum sit jus insistendi, variôsque Juris effectus habeat, ut Usucapionem, meliorem in dubio conditionem, præsumptionem dominij actituli, fructuum acquisitionem, actionem publicianam &c. Hinc ait Covarr. *Pract. qq. c. 35. concl. 2. §. Verum* opinionem, quæ asserit, causam possessionis rei spiritualis vel quasi spiritualis examinari per laicum Judicem posse, si nihil proprietatis mixtum habeat, destitutam esse omni legum & canonum auxilio, ac ideò falsam censet. Quam censuram fieri ab hoc doctissimo Viro, multa aliàs Potestati Seculari tribuente, ac propterea à non paucis acriter reprehenso, mirum est. Ego ab illa mihi abstinendum esse existimo, nec facillè damnandam praxim Camera Imperialis ac aliorum Tribunalium, juxta quam quæstio super possessorio *retinenda ac recuperanda* etiam ad cognitionem Judicis laici, tanquam causa mixta, pertinet; quando reus est laicus. Habet certè hæc praxis locum in Bavaria quoad decimas, cum confirmata fuerit §. *V. v. Sic etiam* Concordatorum, de quibus supra n. 278.

672. Opponunt III. Possessio nihil commune habet cum Proprietate. *L. 11. §. Nihil. ff. de Acquir. poss. L. 17. §. 52. ff. eod. L. 3. §. ult. ff. Uti possidet. & L. 21. §. qui possessionem. ff. quod met. caus.* Respondetur cum Schrader. *l. c. n. 86. Menoch. cit. remed. 15. n. 219. Moneta l. c. n. 14. post Panorm. Aufrer. Beroium,* ac alios, possessioni nihil quidem commune esse cum proprietate quoad acquisitionem & amissionem; item quoad hoc, quòd sententia lata in possessorio non pariat exceptionem rei judicatae in petitorio: esse tamen communem earum causam quoad cognitionem & continentiam, quæ dividi non debet, juxta *L. 10. C. de Judic. §. C. 1. de causa possess.* ac communem Interpp. apud Curt. Jun. *l. c. n. 23. Clarum L. 5. §. Feudum q. 90. n. 9. Schrader. l. c. à n. 77.* Aliàs, ut discurret Menoch. *l. c. laicus etiam in judicio Adipiscendæ competens foret: quod falsum esse dicit, & dixi paulò antè n. 666.* Præterea, axiomatis illius, proprietati nihil commune

esse cum possessione, sensus alius non est, quàm quòd quis possit habere unam, quin habeat alteram.

673. Opponunt IV. In possessorio rei spiritualis juratur de calumnia. *C. 13. de Restit. spoliat.* Quod tamen iuramentum in causis spiritualibus non exigitur. *C. 2. de Juram. Calum.* ergo causa possessoria de re spirituali non est spiritualis. At nec istud assertioni nostræ adverstatur. Nam *cit. C. 13.* non exigebatur iuramentum calumniæ, sed malitiæ, quod longè diversum est ab illo, ac etiam in causis spiritualibus exigi potest. Imò etsi in his causis olim non exigetur iuramentum calumniæ, præstari tamen modo debet, sicut in causis profanis. *C. 1. §. ult. de Juram. Calum. & Clem. saepe de V. S.* ac olim præstandum erat super exceptionibus postea emergentibus, vel quando præsumptio erat contra excipientem, ut cum Glossa aliisque notat Panor. *in cit. C. 13. n. 19.*

674. Illud porrò constitutissimum est, ut ait Covarr. *l. c. §. Primum etenim.* quòd non possit Iudex secularis, quicumque sit, quoties agitur inter Clericos, aut reus tantùm Clericus est, de causa possessoria tractare, tametsi fateremur, eam esse temporalem, & licet res, de cuius possessione contra Clericum agitur, sit temporalis ac profana. Cùm Clericus ex utriusque Juris regulis apud Iudicem Ecclesiasticum conveniendus sit, nec ulla vel ad speciem probabilis ratio afferri possit, quæ suadeat, quòd regula de sequendo Rei foro exceptionem patiat in possessorio. Neque consuetudo contraria vim ullam habere potest, ut idem Covarr. *l. c.* observat, & constat ex dictis *n. 231.* Consuetudinem Galliæ privilegio Martini V. & Leonis II. defendunt Guido Papæ aliique apud Gutierrez *Lib. 1. Canon. qq. c. 34. n. 22.*

§. IV.

An Iudex Secularis cognoscere possit super facto rei spiritualis.

SUM.